

113 De vreugde van het kijken

Stilte, zondagmiddagstilte. Het gras goudgeel als hooi, witte en rode waterlelies wachtend op het moment dat ze zich openvouwen naar het licht. Wij zitten – als zo vaak – op de bank tegenover de achterzijde van de aula van Kranenburg. Daar liepen we, daar gingen wij naar binnen op die stille, tere avond van 19 mei 2014.

Van achter de aula wandelt een jonge vrouw richting het pad rond de vijver. Enkele meters achter haar dartelt een kleuter, een meisje, met een knuffel tegen zich aangedrukt. Altijd als ik kijk naar de mensen die daar lopen – zoals nu deze jonge vrouw met achter zich een kind met haar knuffel – denk ik: dáár is het gemis, nooit aflatend gemis.

Drukte, zomerse drukte. Wat is het aangenaam om op een terras te vertoeven – een verfrissende drank, zo nu en dan voor mij een wit biertje, voor Louise een glas rosé, het liefst uit de Provence. Heerlijk om zo het leven te vieren.

Maar toch, als ik kijk naar de mensen die voorbij lopen – wellicht ook een jonge vrouw met een kleuter en een knuffel, dan kan ik het soms niet tegenhouden; dan dringt zich de gedachte op: ook daar, tussen al die vrolijke mensen, ook daar lopen mensen met een gemis, een nooit aflatend gemis. Want waar ik naar kijk is slechts buitenkant.

Marinus van den Berg is een landelijk bekende pastor in instellingen voor geestelijke gezondheidszorg en zei daarover toen hij met emeritaat ging: “Die opgelegde leukigheid in de samenleving, daar gaan mensen aan kapot.” Hij publiceerde veel boeken over het gemis en hoe mensen daarmee omgaan – of niet. Zo dichtte hij:

Piëta – Käthe Kollwitz,
Neue Wache, Berlijn

Zoals de geboorte van een kind
je anders laat leven,
zo laat de dood van een kind
je leven anders lopen.
Je zult voor altijd anders
je levensweg lopen,
zwaarder dan vaak vermoed.

Gelukkig zijn er veel mensen die deze woorden van Marinus van den Berg herkennen en begrijpen. Die ook *de vreugde van het kijken* kennen.

De vreugde van het kijken... Het is dezelfde Marinus van den Berg die deze woorden muntte. Dat gebeurde toen hij Nederland doorkruiste, monumentale glaskunstwerken van Annemiek Punt bezocht en vervolgens het boek *Een omweg waard* schreef¹. Annemiek Punt, zonder twijfel de grootste glaskunstnares van Nederland. Nu veertig jaar werkt ze met glas en zo ‘schildert ze met licht’. Alleen al in Nederland zijn tientallen grote tot zeer grote kunstwerken van haar te bewonderen.

In veel woningen zijn juweeltjes van haar aanwezig. Op elk werelddeel zijn werken van haar te zien. Wat is haar geheim? Marinus van den Berg: “Het licht in Annemieks werk brengt mensen ertoe hun levensverhaal te vertellen. Ze vertrouwen me die verhalen toe. In dit boek geef ik die verhalen door, ook als ze indringend zijn. Soms lijken het sombere verhalen, maar schoonheid en kunst kunnen ervoor zorgen dat ze tegen het licht worden gehouden. Kijken naar de glaskunst van Annemiek Punt levert vreugde op: er is gelukkig licht dat vrij maakt, kleurrijk licht, dat ons aanstoot.”²

Voorjaar 2019 verschijnt een mail met een wel heel verrassende vraag in mijn mailbox. Dochter Maartje Punt vraagt of ik een verhaal wil schrijven voor de jubileumbundel die medio 2019 zal verschijnen, als Annemiek Punt 40 jaar glaskunstenaar is. We zijn helemaal beduusd, we raken opgewonden. Zeker als de vraag wordt toegepast: wil je het proces beschrijven – en jullie beleving daarvan – dat uiteindelijk leidde tot de totstandkoming van het grafmonument voor Martijn? Vier A4-tjes, inclusief foto’s!

Het schrijfproces is intens. Het is een herbeleven van die bijzondere periode waarin het grafmonument werd ‘geschapen’. Hoe mijn gedicht *Gedroomde vleugels* voor ons richtinggevend werd. Hoe wij met Robert en Jente genoten van de luisterende oren en harten van Annemiek en haar partner Astrid Vroemisse. Hoe verrast we waren bij het zien van de eerste schetsontwerpen, hoe al snel daarna bij ons de zekerheid ontstond dat onze wisselwerking tot een prachtig monument zou leiden. Hoe ontroerd we waren toen we het monument voor het eerst aanschouwden én *de vreugde van het kijken* beleefden. Ik schreef het allemaal op en we waren gelukkig met de gevonden taal.

De jubileumbundel is klaar. Duizenden mensen feliciteerden Annemiek Punt tijdens het jubileumweekend. Ze hebben inmiddels kennis kunnen nemen van wat de prachtige bundel biedt. Ik deel graag met jou de laatste zinnen van mijn daarin opgenomen verhaal – ja, ook over *de vreugde van het kijken*.³

Als we thuis zijn gaan we vrijwel wekelijks naar Martijn. Het monument staat daar: gedroomde vleugels, versmolten in glas. Onveranderlijk en toch steeds anders: de seizoenen en de luchten wisselen, daardoor zien we steeds andere accenten en het is zeker: ook onze eigen stemming wordt weerspiegeld in het kleurenpalet van de gedroomde vleugels. We zijn heel dankbaar dat we in ons verdriet en gemis een vaste plek hebben die ons houvast biedt: daar is Martijn, onbereikbaar nabij; daar hebben we zicht op het monument – zo mooi, zo in overeenstemming met onze gevoelens. Het monument vertelt ons wie Martijn is: een prachtig kind van ons. Dat geschenk mochten we van Annemiek Punt ontvangen. Ze schiep het met haar creativiteit, haar vakmanschap – haar mens-zijn.

1 Woorden bij de presentatie, in 2018, van het boek *Een omweg waard*, waarin hij 13 monumentale glaskunstwerken van de kunstenares Annemiek Punt bezoekt. Zie [hier](#) voor de website en webshop.

2 Het kan niet anders: hij ontleende deze woorden aan het lied *Licht dat ons aanstoot in de morgen*, van Huub Oosterhuis. Bij mijn afscheid van Hogeschool Windesheim zongen drie andere mannen en ik dit lied.

3. Wil je ook *de vreugde van het kijken* ervaren? Mijn advies: ga naar [Galerie & Atelier Annemiek Punt in Ootmarsum](#) en kijk! Daar is ook de jubileumbundel *Schilderen met licht* te koop. Of bestel via de [kunst-webshop](#).

Muziek 33 1. Ierse traditionals, ze zijn altijd bijzonder. Bijzondere teksten, prachtige muziek. In *Oh Danny boy* ziet een moeder haar zoon gaan. Zal ze hem ooit weerzien? [Lees](#) en [luister](#) maar.
2. De gesel van de zomer, Vivaldi kende die 300 jaar geleden al. Luister [4 Jaargetijden, zomer](#).